

Sajtólevelezők

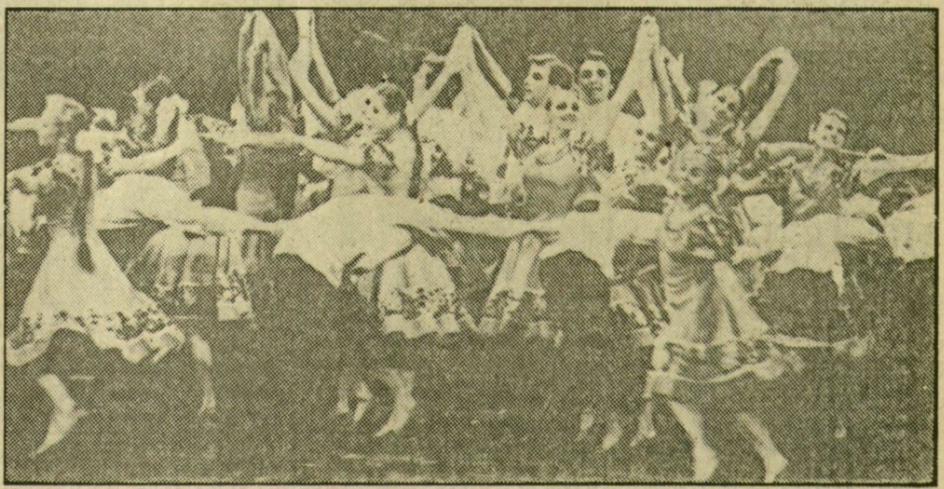
Aki csak valamennyire is ismeri a hazai sajtó struktúráját, és némi rendszerességgel forgatja a különböző napi- és hetilapokat, könnyedén fölfedezheti azt a meg lehetőséget, hogy a sajtólevelezők között, különösen a sajtólevelezők között, hanem mindenkor egy bizonyos, nagyon fontos, felelősségtudattal is rendelkező, irogató embertípust — akinek sajtólevelező a neve. A sajtólevelezők speciális alkalmi emberek, egyikük úgy vall magáról, hogy neki annyira élete a levelezés — hogy még ennek elméletével is foglalkozott...

A Royal irodalmi kávéházának ma, hétfőn este 6 órakor kezdődő rendezvényén *Miért, és miről ír Ön?* címmel szerveztek találkozást ismert sajtólevelezőkkel. Többek között például Sádi Bertalannal, a közismert „Südi-jelenség” megtestesítőjével, azután Del Medico Imrével, valamint a szegedi Veress Sándorral és Butvai Jenővel beszélget a házigazda, Domonkos László, a résztvevők pedig remélhetőleg nemcsak a sajtólevelezők oldaláról ismerik meg jobban az olvasólevelek természetrajzát...

Illyés Gyula születésnapján

Illyés Gyula 85 éves lenne... Az alkalmából iskolamúzeumot nyitottak pénteken, a Tolna megyei Rácepusztán, a költő szülőhelyén. A felújított iskolát a környéken összegyűjtött bútorokkal és eszközökkel rendezték be. Ma, hétfőn délután, 3 órakor életnagyságú bronzszobráat avatják föl a Szekszárdi Tanítóképző Főiskola épülete előtt. A Janzer Frigyes alkotta szobrot Pozsgay Imre, a Hazafias Népfőnt főtiktára leplezi le.

Itt járt a Mojszejev

Régi és új — jegyben járt a világhírű együttes szegedi bemutatóján: a péntek esti nagyszínházi műsor első részében a régi repertoár „soknemzetiségű” jellegét hangsúlyozó táncszámok kerültek, a másodikba az *Ej a kopár hegyen* című új egyfelvonásos, amely az idej jubileumra, az együttes alakításának 50. évfordulójára készült.

Mindaz, ami Mojszejevéknek a nemzetközi elismertséget szerezte, benne volt ebben a néptáncban is. Mindenekelőtt a táncosok alapos fölkészültsége. Hivatásos együttesről lévén szó, ezt alapkövetelménynek mondhatnánk, mégis, mármár lenyűgöző a közös munka iránti odaadás, alázat és fegyelem, amely itt minden táncosnak sajátja. Meghatározó jegy azután a színpadszerűség; akár színpadiasságot mondhatnánk, a szónak abban az értelmében, hogy ezen a néptáncszínpadon minden alárendelődik a látványhatáskeltésnek, bizony, még-maga a néptánc is. Nem újság, 50 éve tudhatjuk, hogy nagyfokú stílusáltsággal, az eredeti tánc-elemek erőteljes átjázásával, dramaturgiai megfontolások szerinti szerkesztéssel készülnek Mojszejevék számai. Nagy szerephez jut-

nak bennük a tökéletes együttmozgás mellett az akrobatikus tornamutatványokhoz hasonlítható bravúrszólók, a már-már érzelmesen lírai hangulatok és a szolid humor. Nemkülönbön a fényesen csillogó, változatos, máskor meglepően karakteres ruhák. A legtöbb szám elbeszélő jellegű, még a koncerttáncokból is kiolvasható a „történet”.

Udvariassági gesztusként magyar csárdást is szerkesztettek az első részbe, amelyen ugyanúgy uralkodott a „Mojszejev-stílus”, mint a jakut vadásztörténetet föl dolgozó, vagy a moldáviai táncban. Mi, akik az eredeti néptáncokat szeretjük látni a színpadon is, a kalmuk szám három férfitanosának nehéz-szép produkciójában ebből is kaphattunk izelítőt. Arról pedig, hogy azért Mojszejevék háza táján is fujdogálhatnak új szelek, a *Múlt képei* című ciklusból választott tánc győzhetett meg: a táncosok nem mindennapos színészi képességeinek fölhasználásával frapánsan és mulattatóan tetetett időzójelbe az „urak és hölgyek kalandjai a promenádon”-tartalmú táncelbeszélés. Szinte egzotikus mutatványzámba ment a *partizántánc*, amelyben tökélyre vitték a szereplők a jel-

legzetes táncjárást: gyors lábmozgással, mozdulatlan felsőtesttel száguldoztak, mintha a forgószínpad vité volna őket, helyenként el-képesztő sebességgel. A hástást növelték a földig érő nemezköpenyek, amelyek persze eltakarták a keményen dolgozó lábukat...

Az új egyfelvonásos tanúsága szerint nem az eredeti anyag felé halad a néptáncgyűttes, hanem... Öszintén szólva nehéz műfaji skatulyát találni: a táncjáték fantáziabetétejében ördögfiákról és lányokról, démonikus figurákról álmodozott a vodkától földremesben erőteljesen a *ballett felé elmozduló táncstílust* fedezhetünk fel. A pokolbeli jelenet minden megfelelő kellekkel (ötletes-mutatós jelmezekkel, világítás-technikával, vetített háttérrel) fölruházott volt az ördögfiáradalom fergetegesei között pedig nem a Mojszejevénél, eddig honos népi humor vaskosabbja, hanem a nagyvárosias *erotikus revütánc* elemei tűntek fel. A nagyszabású, helyenként virtuóz technikát mutató látványosságot bármely fejlett szórakoztató műhely (színház- vagy iparág) megirigyelheti. S. E.

Rendeletek erdejében

Módosult a családügyi törvény, aztán a földről szóló törvény. Allandóan változnak a vállalatok pénzügyi gazdálkodását meghatározó rendeletek. S persze, amivel mostanában legtöbbet foglalkozunk: új adótörvény született. Az embernek az a benyomása: változó időköt élünk a jogalkotás területén is. Vajon ez a benyomás felületes, s csak az utóbbi idők reflektórfénybe került változásai táplálják, vagy tényleg így van? Ha így van, hogyan követik a módosításokat a szakemberek, s — ami legalább ilyen fontos — hogyan tudják átadni a jövő jogászainak? Többek közt e kérdések foglalkoztattak, amikor a József Attila Tudományegyetem Jogtudományi Karának épületébe léptem.

Büntetőjogi tanszék. Cséka Ervin egyetemi tanár, tanszékvezető fogad.

— A büntetőjog — természeténél fogva — nem olyan terület, ahol túl gyakoriak lennének a változások — mondja a professzor. — Talán véletlen, hogy épp idén nyáron módosították lényegesen a büntetőeljárásról szóló törvényt, s a büntető törvénykönyv egyes fejezeteit. Például a korrupciós bűncselekményeket a korábbi szigorúbb büntetési, s bevezettek egy új büntetési formát, a szigorított javító-nevelő munkát. Hogy mindez milyen gyorsan „válk” tananyag? Mi mindig törekszünk arra, hogy élő jogot oktassunk, a hallgatók mielőbb értesüljenek a változásokról. Ez nem jelenti persze, hogy túlterheljük őket. Így például még ebben a félévben nem oktatunk az imént említett — és 1988. január elsejétől hatályba lépő — jogszabályokat, ez a soron következő államvizsgának sem anyaga.

„Biztosított ennek a témának egy külön lapszámot?” — kérdezett vissza bevezetőül néhány ajtóval arrébb a polgári jogi tanszék köztisztviselőjében álló vezetője, Kemenes Béla egyetemi tanár.

— Mi olyan tárgyakat tanítunk, amelyek a mai magyar valósággal a legszorosabb kapcsolatban állnak, s ezeken a területeken jelenleg is igen erőteljes jogalkotói munka folyik — indokolta kérdését. — Elég utalni a különböző gazdálkodó szervekkel kapcsolatos újr szabályozásra a vállalati és társadalmi jog keretén belül, a szerződési jog jelentős strukturális megújulására, az iparjogvédelmi kodifikációra — e munkában a tanszék is részt vesz —, s persze a családjogi közelmúltban történt jelentős módosítására. E változások mind a tananyag korszerűsítését igénylik, s az oktatóknak naprakésznek kell lenniük. A kívánatos az lenne, ha e felgyorsult tempót írásos oktatási anyagok is követnék, azonban erről szó sincs, gyakran többéves a lemaradás. Mindez nem könnyíti a diák dolgát, de a szorgalmas, előadásra, gyakorlatra járó, igényes hallgató, ha fokozott erőfeszítéssel is, de eleget tud tenni a követelményeknek.

A lépcsőn lefelé menet

kapóra jön, hogy minderről megkérdezhettek egy hallgatót is. Kampler Béla ötödikes, az államvizsgákra készül.

— Sok tantárgyból nincs olyan jegyzet, amiből maximálisan föl lehetne készülni a vizsgára. Ugyan ennek van jó oldala is, mert önállóságra készíti a hallgatót, föl-készít gyakorlati dolgokra: mit hol kell keresni, hol lehet utánanézni jogszabályoknak. Hogy korszerű-e a tudásunk? Államvizsgán egyes tárgyakból tudni kell a régi anyagot, és az időközben belépett újat is. Korábban volt, hogy úgy vizsgáztunk: tudtuk, hogy értelmetlen megtanulni az anyagot, mert teljesen átforgatták, de valamiből csak vizsgálni kellett, hát megtanultuk. Hozzáteszem: egyetemi éveim alatt szinte senki nem foglalkozik azzal, hogy milyen tudásra lesz szüksége, az a fő, hogy átmenjen a legközelebbi vizsgán. Aztán úgys a munkahelyen kell megtanulni, amire szükség van.

Tóth Károlyhoz, az államjogi tanszék adjunktusához, a kar egyik legnépszerűbb oktatójához kopogtatok be.

— A mi területünkön nem kampányszerűek a változások — mondja bevezetőül —, ritkábbak, de rendszerezettek. Mivel az államszervezettel kapcsolatos kérdéseket oktatjuk, ez természetes is. Minthogy a készülő jogszabályok tervezetét is megismerhetjük, véleményezhetjük, a hallgatók mindig a legaktuálisabb információkat kapják tőlünk. Hogy a törvény-előkészítés során véleményünket, javaslatunkat később mennyire veszik figyelembe? A jogi megfontolásoknál időnként erősebbnek a politikaiak. Egy példa: szó volt arról, hogy törvényerejű rendeletet hoznak a népszavazásról. Nem szabad, mondták a szakemberek, ilyen fontos kérdést törvényben kell szabályozni. Mi történt? Megjelent egy irányelv, ami a kulturált jog teljes csodje...

Az államigazgatási és pénzügyi jogi tanszékén Laluska Pál tanársegéd mondja:

— Ha van terület, ahol érzékelhetők a változások, az a pénzügyi jog. Amióta behatóan foglalkozom ezzel a területtel, jelentős szabályozóváltozás nélkül nem telt el év, sőt, a vállalati

szabályozók terén évi több változás is van. Ez egyik oldalról annak a törekvésnek az eredménye, hogy nagyobb szabadságot kapjanak a vállalatok pénzügyi vonatkozásokban, a dolog másik oldala viszont, hogy a vállalatok keveslik a mostani szabadságot, s úgy érzik, nincs meg a folyamatos működésükhöz szükséges feltételrendszer. E huzavona, a sok változtatgatás eredménye: ma már a pénzügyi jog rendszere követhetetlen. Televan egymásnak ellentmondó, vagy éppen nehezen érthető szabállyal. A stabilitás hiánya miatt sokáig jegyzetet sem tudunk adni a hallgatóknak, ez a helyzet azonban egy idő után tartatlanná vált. Ezért nemrégiben írtunk itt a tanszéken egy jegyzetet, amiről írás közben is tudtuk, hogy mire megjelenik, elavul, de az elméleti vonatkozások végett mégis érdemes volt. A baj az — többek közt —, hogy a törvényi szintű szabályozók aránya igen alacsony, s az alacsonyabb fokú rendeleteket könnyebb változtatni. Hát, itt tartunk...

Balogh Tamás

Ólomgomb és kitinpáncél

Köztudott, hogy a múzeumok egyik alapvető tevékenysége a gyűjtés, amit a tárgyak állagának megóvása, restaurálása, tudományos feldolgozása, végül az eredmények közzététele követ. A Móra Ferenc Múzeum földszinti előterében kamarakiállítás mutatja be az egyik alaptevékenységet, az állagmegóvást.

Aki restaurál, az eredeti formájába visszaállítja, helyreállítja, kijavítja. A restaurálásnak általános alapelvei, nemzetközileg is kidolgozott és elfogadott szabályai vannak. Alapelvei a hitelesség, a tárgy esztétikumának megőrzése, valamint az eredeti és a kiegészítés egyértelmű megkülönböztetése.

A restaurátor igen sok anyaggal dolgozik. Ismernie kell a kerámia, a fa, a fém vagy a textil tulajdonságait. Munkája során alkalmaznia kell a természettudomány számos területének tudásanyagát, értenie kell a fizika, a kémia és a biológia törvényeit.

A kamarakiállítás ezt a sokféleséget igyekszik bemutatni. Láthatunk hatalmas gabonatarló edényt, amelyet apró darabokból állítottak helyre. Bemutatják egy avar tüszős öv rekonstrukcióját, vagy egy bronzkori urna restaurálását. Két fotó mutatja, milyen volt a restaurálás előtt, és milyen

Fekete Lajosné restaurátor

lett utána egy XV. századi himzett miseruha.

Hasonló látványosságokat nem találtunk az elmúlt hét utolsó munkanapján a restaurátorműhelyben. Vidovics Teréz középkori ólomgombokkal foglalkozott. E munka kevésbé látványos szakaszát követhetjük nyomon, hiszen a gombokon oly sok volt a lerakódás, hogy csak az avatott szem láthatta a kibontakozás útjait. Ezen az úton vegyszer, fogkefe és egy nagyon hegyes fémtárgy kísért a restaurátort.

A másik asztalnál is megpillantottunk egy fogkefét. Ez is kék nyelvű, mint amaz

— Ezt a típust rendszeresítették itt?

— Nem, ez csak az egyik hasznos eszköz — válaszolta Fábri Judit. Van itt fémkefe, szörkefe, és egészen vékonyka eszköz is, ha például gyöngyöt tisztogatok, mint most.

Az asztalon egy üveg-edényben egyformán fekete kicsi gömbök, a másikkban színes gyöngyök sorakoznak.

— Klárafalván egy szarmata sírból került elő ez a félet. Ezek üveggyöngyök, de mészkövel, kaolinnal és kővel is van dolgom.

— Mindig ilyen kicsi tárgyakkal dolgozik?

— Nem, néha jut egy-egy nagyobb edény is. Gorzsánál például olyat ástak a régész kollégák, aminek csak a harmada volt meg. Szép feladat volt a helyreállítása. Engem, mint kerámikust, elsősorban az ilyen munka érdekkel.

Fekete Lajosné előtt lándzsahegy fekszik.

— Nátriumhidroxid oldattal kloridmentesítem, foszfor-savval passzíválom, azaz a felületén létrehozok egy passzív réteget, majd műgyantával egy védőréteget húzok rá. A kiegészítést is műgyantával végzem, a Kolloplast a fogorvosnál is használatos anyag.

A restaurátorok műhelyében

— A megyében csak itt van restaurátor-műhely?

— Nem, a megye többi városában is restaurálnak a múzeumokban, de csak egy-két szakemberrel. Mi kilencen dolgozunk itt.

Az állagmegóvásnak nem csupán az a célja, hogy a ma emberének bemutatható legyen a tárgy, hanem az életkor meghosszabbítása is. A restaurátormunka elengedhetetlen része a dokumentáció. Leírással, fotóval, rajzzal rögzítik a tárgy restaurálás előtti állapotát, a műtárgy adatait, történetét, felépítését, a károsodásokat, a kezelési javaslatokat, a konzerválás közben észlelt változásokat és a helyreállítási lehetőségek mértékét.

Az állagmegóvás a preparátorok munkájában is központi helyet foglal el. A természetudományi gyűjteménybe bekerülő állatok preparálásakor a rothadás megállítását, a konzerválás az elsődleges feladat. A szegedi múzeumban 1974-ig a nagyobb testű gerinces állatok — leginkább madarak — feldolgozása dominált, azóta elsősorban a rovarok kerültek előtérbe.

A restaurátor és a preparátor hasonló munkáját jelzi, hogy a kamarakiállításán a sírokból előkerült leletek mellett üveg alá kerültek a rovarok is. Kinek kinek érdeklődése szerint... D. I.